

TUINVRIEND NUMMER 30

VERENIGING VAN AMATEURTUINDERS – VAT ZEIST
WWW.VAT-ZEIST.NL

Jaargang 10, nummer 30

September 2026

In dit nummer:

Pompgroep De Slot- 1
tuin.

Open Tuinen dag. 1
door Greet Huisman.

Eerste Tel-dag een 2
groot succes.

Hysop een geurig lid 2
van de lipbloemige.

De klok tikt. 3

Tuin in je broekzak, 3
door Elske Huilkema

Geschiedenis van de 4
Aubergine.

Interessante infor- matie:

- De activiteiten- en geschillencommissie waren op zoek naar leden die willen toetreden. Met succes!!
- Open Moestuin dag 13 september 2026
- De Mini-Tuinbieb staat weer langs De Grift.
- De Slottuin heeft een appgroep voor leden.
- De vereniging is op zoek naar een Voorzitter voor in het bestuur.

Toegang tot websites en e-mailadressen zijn in deze Tuinvriend **rood** en aanklikbaar.

Bericht van de 'Slottuin Pompgroep'

De Slottuin heeft een nieuwe 'pompgroep' die als taak heeft de bestaande zwengelpompen goed te laten werken.

De groep bestaat uit 5 leden: Jan van Walsem, Ger de Gier, Sjoerd Kirkenier, Erik van Bommel en Jochem Nieuwenhuijse.

Storingen moeten altijd gemeld worden aan de tuincommissie tuincommissie.slottuin@vatzeist.nl, eveneens is Jan van Veenendaal het aanspreekpunt voor reparaties.

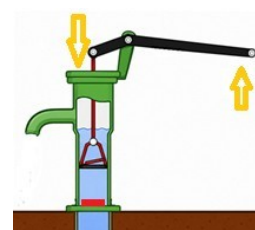
Op de Slottuin staan 14 zwengelpompen: één is er van een privépersoon en de andere 13 zijn van de vereniging. Het merendeel is door Wout van Harten aan de

vereniging geschonken.

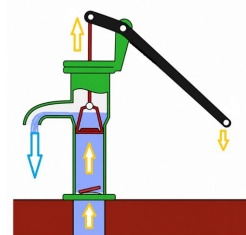
Een zwengelpomp heeft een belangrijk onderdeel, de zuiger. De zuiger heeft zogeheten manchetten die het water naar boven moeten zuigen en dus schoon moeten blijven. In het midden van de zuiger zit een klep. Deze gaat open wanneer de zuiger naar beneden gaat en dicht wanneer de zuiger naar boven gaat.

Door de zuiger met lange rustige slagen op en neer te bewegen, wordt het water aangezogen. Het water verzamelt zich boven de zuiger en verlaat uiteindelijk de pomp wanneer de zuiger weer naar boven gaat.

Meteen wordt er ook weer water aangezogen. Zie afbeeldingen hiernaast.

Bovenste klep open, onderste dicht

Bovenste klep dicht onderste open

Bekijk de instructievideo

Open Tuinen dag

Door Greet Huisman.

De weersverwachting was heet (code oranje) en in een paar andere plaatsen werd de 'Open Heuvelrug Tuinendag' vanwege de hoge temperaturen afgelast, dus durfden wij -op de Slottuinen- niet op bezoekers te rekenen, maar het werd heel gezellig.

In de twee uur dat wij open waren, kwamen we toch op zo'n 20 bezoekers uit.

De bezoekers waren enthousiast over hoe mooi het Slottuinen complex er uitziet. Diverse leden deden ook erg hun best om het er goed uit te laten zien, het hoofdpad was extra geschoffeld, er stonden kunstzinnige vogels op

paden, mooie historische foto's en mensen kregen bloemenzaadjes mee naar huis.

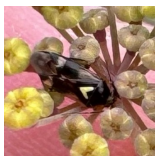
Iedereen bedankt voor de medewerking. Als organiserend groepje hebben we al helemaal zin in de volgende 'Open Moestuin dag' tijdens de Open Monumentendag van 13 september 2026.

Eerste Tel-dag een groot succes.

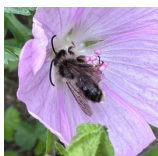
Door Martin Weissman

In de vroege ochtend van 5 juli heeft de eerste 'Insecten Tel-dag' plaatsgevonden op de Slottuin. Met zes tuinders zijn we aan de slag gegaan.

Na koffie en koek is er enthousiast in eigen tuin en langs de gemeenschappelijke paden gezocht naar bijzondere insecten. Met de smartphone en Obsidentify app in de hand is er druk gefotografeerd en geïdentificeerd dankzij deze app.

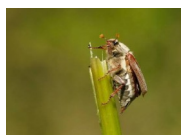
Variabele dwergschaduwwants

Klokjesdikpoot

Gewone Smalboktor

kniptor

Voor het einde van de zomer organiseren wij een 2e tel-dag.

Het is vooral een gezellig en leerzaam evenement

Ondanks het bewolkte weer en vroege tijdstip zijn er meer dan 50 waarnemingen gedaan met een aantal leuke soorten zoals de klokjesdikpoot, de variabele dwergschaduwwants en de gewone smalboktor.

Het idee voor deze tel-dag was afkomstig uit de 'Werkgroep Ecologie' van de commissie 'Behoud Slottuin.' Voor een langere periode zal er worden geïnventariseerd hoe hoog de biodiversiteit is in onze kruidenrijke Slottuin.

Anderzijds is het ook gewoon hartstikke leuk om te weten wat er allemaal rondvliegt op kruip.

Met de smartphone en de app Obsidentify in de hand is het heel makkelijk om snel te weten welke soort het betreft, en hoe meer je kijkt, hoe meer je ziet. En dan hebben we meest onopvallende soorten ook nog eens de maast prachtige namen, zoals de waargenomen 'kompasslaknoopvlekje'

Eerste Tel-dag een groot succes (vervolg).

Door Martin Weissman

Voor het einde van de zomer organiseren we een 2e tel-dag. Het is geen competitie en er zijn geen prijzen te verdienen, het is vooral een gezellig en leerzaam evenement.

Wil je meedoen en een keer mee tellen? Stuur dan een e-mail naar: martin-weissman@hotmail.com

Voor leden van de VAT Slottuin Zeist is er op de website van waarneming.nl een aparte pagina (Biolblitz) waar alle waargenomen Slottuinsoorten staan, inmiddels al 150 insectensoorten. Deze lijst is op te vragen via onderstaande QR Code.

Kompasslaknoopvlekje

Hysop (Hyssopus officinalis)

Hysop houdt van een goed gedraineerde, lichte grond en een warme zonnige plek.

Iemand die een forse trap van een paard tegen zijn dij gekregen had, kreeg een papje van gekookte Hysop op die plek. De pijn verdween onmiddellijk en na een paar uur was van de kneuzing niets meer te zien. Aldus de beroemde 17e-eeuwse plantkundige John Ray.

Hysop werd gebruikt om

tempels en later kerken te parfumeren en werd in ieder geval in de middeleeuwen gebruikt als strooisel in paleizen, kastelen, feestzalen en woningen.

Hysop heeft heden ten dage nog andere nuttige eigenschappen, maar is alleen al om zijn aantrekkelijke verschijning en aangename geur de moeite waard om in de tuin te kweken.

De bladeren, bloemen en stengels leveren bij distillatie een fijne geurige olie. Zijn eigenschappen om wonden snel te genezen dankt Hysop aan zijn speciale vluchtige olie.

Een ouderwetse thee, gemaakt van verse toppen, was een aangenaam middel tegen reumatiek.

Klimaatdiscussie (oorzaak, gevolgen en aanpak)

De klimaatcrisis is de snelle opwarming van de aarde door menselijk handelen.

Dit leidt tot grote ecologische, economische en maatschappelijke problemen. De term benadrukt dat het om een grote noodsituatie gaat, en niet zomaar om een trage verandering van het weer.

Oorzaken: het verbranden van kolen, olie en gas stoot veel CO₂ uit. **Ontbossing:** bomen nemen CO₂ op. Als bossen verdwijnen, blijft dit

gas in de lucht hangen. **Landbouw:** veeteelt en het gebruik van kunstmest veroorzaken extra uitstoot van methaan en stikstof.

Gevolgen: extreem weer, meer hittegolven, zware stormen en extreme neerslag.

Stijgende zeespiegel: het poolijs smelt en zeewater zet uit door warmte. **Voedsel en water:** droogte zorgt voor mislukte oogsten en tekorten aan drinkwater. **Natuur:** dieren en planten verliezen hun leefgebied. **Maatschap-**

pelijk en Politiek beleid: snel overstappen van kolen en gas naar hernieuwbare bronnen zoals wind- en zonne-energie. Eerlijke CO₂ heffingen invoeren en subsidies op fossiele brandstoffen afbouwen. Steden en natuur beter beschermen tegen wateroverlast, droogte en extreme hitte. **Wat je zelf kunt doen:** minder energie gebruiken, slimmer omgaan met verwarming en koeling en woningen isoleren. Vaker kiezen voor de fiets, lopend gaan of de trein nemen in

plaats van de auto of vliegtuig. Vaker plantaardig eten, lokaal inkopen en bewuster omgaan met kleding en spullen.

De klok tikt

Tuin in je broekzak

Sinds bijna een jaar hebben we op ons complex De Slot-tuin een eigen appgroep. Wat begon als een handig kanaal voor praktische vragen is inmiddels uitgegroeid tot een levendige digitale ontmoetingsplek. Een plek waar tuinders elkaar vinden, ook als ze niet op de tuin zijn.

In de Slottuin appgroep gaat

het alle kanten op: iemand zoekt een snoeier voor appelbomen, een ander vraagt of er nog een tuinslang over is, er wordt een knuffelpoesje gespot en er worden 'links' gedeeld naar cursussen, lezingen en onderzoeken.

Het is een vriendelijke stroom van berichten die laat zien hoe betrokken iedereen is. We houden ons daarbij aan een paar simpele spelre-

gels: de appgroep is er voor uitwisseling, inspiratie en praktische moestuinzaken.

Wat mij opvalt, is hoe vanzelfsprekend het is geworden om elkaar via de app te helpen. Een vraag, een tip, een foto, een waarschuwing—het lijkt klein, maar samen maakt het tuinieren voor een ieder wat lichter.

Verkorte versie uit 'De Tuinliefhebber.'

Door:
Elske Huilkema

Plant en Plaa

Sterroetdauw (Diplocarpon roses)

Deze zeer vervelende ziekte maakt het bijna onmogelijk om het hele jaar gezonde rozen in de tuin te hebben

Zeker onder langdurige natte weersomstandigheden kan sterroetdauw genadeloos toe slaan

Je ziet bruinzwarte vlekken op het blad, vaak met een gele rand. De vlekken zijn meestal stervormig.

Het blad valt voortijdig af en de hele plant wordt kaal.

Probeer minder gevoelige soorten in je tuin te zetten, zoals wilde rozensoorten.

Als water geven noodzakelijk

is, voorkom dan dat je over het gewas heen giet of sproeit.

Ruim aangetaste bladeren en scheuten op!

Sterroetdauw ontstaat tussen de herfst en de winter, wanneer schimmelsporen groeien in hopen gevallen bladeren en geïnfecteerde takken.

ZEIST HET GROENE HART
VAN NEDERLAND

Vereniging van Amateurs Tuinders Zeist

Postadres:
Noordweg 5
3732HT De Bilt

Redactie en vormgeving
Henk van Boeschoten

Email: tuinvriend.vat.zeist@outlook.com

ARCHIEF TUINVRIENDEN

WWW.TUINVRIENDEN

Om onze vereniging goed te kunnen blijven besturen, is de vereniging dringend op zoek naar een enthousiaste Voorzitter. Het bestuur bestaat momenteel uit slechts vier leden en kan versterking gebruiken. Als voorzitter help je mee om de vereniging in goede banen te leiden en leden met elkaar te verbinden. Heb je interesse of wil je vrijblijvend meer weten? Neem dan contact op via secretariaat@vatzeist.nl

Heb je een artikeltje of mededeling voor in 'De Tuinvriend'? Stuur deze dan uiterlijk 20 november naar tuinvriend.vat.zeist@outlook.com

Vergeet niet de naam van de auteur of van jezelf te vermelden. Maximaal 250 woorden wordt op prijs gesteld.

De Tuinvriend verschijnt 4 x per jaar.

*Toegang tot websites en e-mailadressen zijn in deze Tuinvriend **rood** en aanklikbaar.*

Waar komt die aubergine toch vandaan?

De aubergine (*Solanum melongena*) heeft een rijke geschiedenis.

In India en Myanmar werd de plant 1500 jaar geleden al geteeld.

Arabische handelaren brachten de aubergine in de 6e–7e eeuw naar het Midden-Oosten en Noord-Afrika. De Moren introduceerden haar vervolgens in Spanje, vandaar waar ze zich in de 15e eeuw verder verspreidde naar Europa.

In Europa werd in de middeleeuwen de aubergine 'mela insana' (gekke appel) genoemd en dacht men dat ze waanzin kon veroorzaken.

Later werd ze een geliefd ingrediënt in de Mediterrane keuken, met gerechten als moussaka (Griekenland) parmigiana (Italië) en ratatouille (Frankrijk).

De aubergine behoort tot de nachtschadefamilie (*Solanaceae*), samen met tomaat, aardappel en paprika en is meestal eenjarig.

De aubergine is niet alleen lekker, maar ook gezond en voedzaam! Het bevat weinig calorieën en veel vezels, vitamines en mineralen. Aubergine zit vol kalium, foliumzuur, vitamine C en magnesium. Daarnaast zitten er in de schil veel antioxidanten.

Moussaka

Ratatouille

Parmigiana

De Aubergine is zowel een eenjarige plant uit de nachtschadefamilie als de vrucht daarvan.